

OSOBNÝ POHOVOR VERSUS ÚSTNE POJEDNÁVANIE V KONANÍ O AZYLE

prof. JUDr. Mária Srebalová, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra správneho a environmentálneho práva
maria.srebalova@flaw.uniba.sk

Osobný pohovor versus ústne pojednávanie

Príspevok analyzuje právnu úpravu procesného inštitútu osobného pohovoru v rámci azylového konania. Kvôli problematickému výkladu jeho uskutočňovania v praxi ho porovnáva s inštitútom všeobecného správneho konania – ústnym pojednávaním. Zároveň sa zaoberá aj analýzou súvisiacich procesnoprávných ustanovení zákona o azyle¹ a správneho poriadku². Príspevok tak ponúka pohľad na jeden z najčastejších problémov správnych orgánov, a to podporné použitie ustanovení *lex generalis* vo vzťahu k *lex specialis*.

Persönliches Befragung gegen mündliche Verhandlung im Asylverfahren

Der Beitrag analysiert das Prozessinstitut der persönlichen Befragung im Asylverfahren. Aufgrund der problematischen Auslegung seiner Umsetzung in der Praxis vergleicht sie diese mit dem Institut des Allgemeinen Verwaltungsverfahrens – der mündlichen Verhandlung. Gleichzeitig befasst es sich mit der Analyse der damit verbundenen Verfahrensbestimmungen des Asyl- und Verwaltungsverfahrensgesetzes. Der Beitrag gibt somit einen Einblick in eines der häufigsten Probleme der Verwaltungsbehörden, nämlich die gemeinsame Verwendung von *Lex Generalis* und *Lex Specialis*.

---

¹ Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“)

² Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

Personal interview versus oral hearing in asylum proceedings

The contribution analyzes the process institute of the personal interview in the asylum procedure. Because of the problematic interpretation of its implementation in practice, it compares it with the institute of the General Administrative Procedure – oral hearing. At the same time it deals with the analysis of the related procedural provisions of the Act on Asylum and Administrative Procedure Act. The contribution thus offers an insight into one of the most common problems of the administrative authorities, namely the supportive use of the *lex generalis* provisions in relation to the *lex specialis*.

Kľúčové slová: osobný pohovor, ústne pojednávanie, procesné práva účastníka konania, úkony právneho zástupcu

Schlüsselbegriffe: persönliche Befragung, mündliche Verhandlung, Verfahrensrechte der Verfahrensbeteiligten, Handlungen eines Rechtsbeistandes

Keywords: personal interview, oral hearing, procedural rights of a party, acts of a legal counsel

Úvod

Správne konania predstavujú najpočetnejší druh procesov uskutočňovaných orgánmi verejnej moci. Značné množstvo typov administratívnych procesov v oblasti aplikácie hmotného práva spôsobuje aj veľký počet aplikačných problémov. Jednu skupinu z nich predstavuje už vzťah všeobecného predpisu o správnom konaní – správneho poriadku k osobitným procesnoprávnym predpisom. Ako uvádza prof. M. Vrabko, môže ísť o štyri kombinácie aplikácie právnych predpisov. V nich dôležité miesto zastáva práve správny poriadok. Tento právny predpis môže byť na správne konanie aplikovaný výlučne, môže byť aplikovaný subsidiárne bez obmedzenia alebo s istými obmedzeniami alebo sa jeho ustanovenia neaplikujú v správnom konaní vôbec.³ Zrejme najčastejším je už spomínaný vzťah, v ktorom sa správny poriadok na aplikačný proces používa podporne. v tomto druhu vzťahu je obvyklým problémom to, v akom rozsahu je vylúčené subsidiárne použitie správneho poriadku existenciou osobitnej procesnej úpravy. Aplikačné problémy sa často spájajú s otázkou vzťahu osobitnej a všeobecnej úpravy

---

³ Vrabko, M. In VRABKO, M. a kol.: Správne právo procesné. Všeobecná časť. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 20 a nasl.

účastníctva v správnom konaní ⁴, ale komplikovanými sa z tohto hľadiska javia aj niektoré ďalšie procesné inštitúty či aplikácia zásad správneho konania vo vzťahu k nim. V ďalšom texte poukážeme na aktuálny problém týkajúci sa realizácie osobitného procesného inštitútu osobného pohovoru v azylovom konaní. Podrobnejšie sa budeme zaoberať právami a povinnosťami, ktoré má správny orgán počas osobného pohovoru vo vzťahu k účastníkom azylového konania, k ich právnym zástupcom a tiež právami účastníkov azylového konania a procesnými oprávneniami ich zástupcov. V nasledujúcom texte budeme analyzovať ustanovenia azylového zákona a viaceré ustanovenia správneho poriadku v ich vzájomnom vzťahu. Do úvahy budeme brať aj špecifiká konaní o medzinárodnej ochrane v záväzkoch vyplývajúcich zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EU z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (ďalej len „procedurálna smernica“) ⁵.

1. Osobný pohovor

Osobný pohovor je nevyhnutným základom každého konania o udelenie azylu a príležitosťou pre žiadateľa vyrozprávať svoj príbeh o dôvodoch, ktoré ho viedli k opusteniu krajiny pôvodu a k rozhodnutiu žiadať o medzinárodnú ochranu. Výpoveď žiadateľa uskutočnená v rámci pohovoru je často jediným a zväčša najdôležitejším dôkazom, ktorý musí správny orgán v konaní o udelenie azylu vyhodnotiť. Je zrejmé, že to, ako prebehne pohovor, má zásadný vplyv na kvalitu, efektívnosť a správnosť rozhodnutia o žiadosti o udelenie azylu.⁶

Vo vzťahu k osobnému pohovoru došlo s účinnosťou od 1. 1. 2014 ku zmene v § 6 zákona o azyle. Pribudol v ňom nový odsek 7, ktorý sa týka predovšetkým účasti a úkonov právneho zástupcu žiadateľa počas jeho priebehu. Napriek relatívne dlhému času účinnosti aktuálneho znenia predmetného paragrafu, nenachádzajú právni zástupcovia a zamestnanci správneho orgánu spoločný výklad pre obsah právnej úpravy osobného pohovoru.

Ku zmene vnútroštátnej právnej úpravy došlo na základe prepracovaného znenia procedurálnej smernice. Vo vzťahu k osobnému poho-

---

⁴ Vrabko, M. In VRABKO, M. a kol.: Správne právo procesné. Všeobecná časť. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 58 a nasl.

⁵ Dostupné na <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/32/oj>

⁶ Hrnčárová, N. In HRNČÁROVÁ, N. – MEŠŠOVÁ, B. – SREBALOVÁ, M. – MACKOVÁ, D. *Zákon o azyle. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 99 a nasl.

voru⁷ tento predpis v článku 14 ods. 1 uvádza, že skôr než rozhodujúci orgán prijme rozhodnutie, žiadateľ dostane *príležitosť na osobný pohovor* o jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu s osobou, ktorá je podľa vnútroštátneho práva príslušná uskutočňovať takéto pohovory.

Článok 23 ods. 3 procedurálnej smernice uvádza, že členské štáty *umožnia žiadateľovi, aby si na osobný pohovor prizval právneho zástupcu*, avšak *môžu stanoviť, že účasť právneho zástupcu je možná až na konci osobného pohovoru*.

Článok 23 ods. 4 procedurálnej smernice ďalej ustanovuje, že členské štáty *môžu stanoviť pravidlá upravujúce prítomnosť právnych zástupcov alebo iných poradcov pri všetkých pohovoroch v rámci konania*. Členské štáty *môžu vyžadovať prítomnosť žiadateľa na osobnom pohovore aj v prípade, ak ho podľa podmienok vnútroštátneho práva zastupuje právny zástupca alebo poradca a môžu vyžadovať, aby žiadateľ odpovedal na položené otázky osobne*. Neprítomnosť právneho zástupcu alebo iného poradcu nebráni príslušnému orgánu uskutočniť osobný pohovor so žiadateľom.

Na tomto základe bol doplnený § 6 zákona o azyle o nový odsek 7⁸, podľa ktorého poverený zamestnanec ministerstva, ktorý vykonáva pohovor, *umožní pred jeho skončením zástupcovi žiadateľa vyjadriť sa k pohovoru; ak ide o maloletého bez sprievodu, umožní opatrovníkovi položiť otázky alebo uplatniť pripomienky už počas pohovoru*.

Z konštrukcie predmetného paragrafu môžeme usúdiť, že zákonodarca:

1. oddeľuje podmienky pre uskutočňovanie osobného pohovoru v prípadoch dospelých žiadateľov a v prípadoch maloletých žiadateľov bez sprievodu,
2. rozlišuje časové súvislosti pri uskutočňovaní úkonov zástupcu dospelého žiadateľa a opatrovníka maloletého bez sprievodu.

Predovšetkým vo vzťahu k druhému bodu vznikajú v praxi protichodné náhľady na možnosť uskutočňovať právne úkony zo strany právneho zástupcu dospelého žiadateľa.

Podľa názoru správneho orgánu je potrebné predmetné ustanovenie chápať tak, že oprávnenie vyjadriť sa k pohovoru zo strany právneho

⁷ Procedurálna smernica používa pojem „osobný pohovor“ a zákon o azyle v § 6 pojem „pohovor“ pre identický procesný inštitút. Aj pre rozlíšenie medzi „vstupným pohovorom“ podľa § 4 a „pohovorom“ podľa § 6 zákona o azyle budeme v texte používať termín osobný pohovor, ktorý používa procedurálna smernica.

⁸ Obsah § 6 zákona o azyle okrem analyzovaného odseku 7 predstavujú pravidlá pre realizáciu pohovorov so žiadateľmi o udelenie azylu ako aj ďalších druhov pohovorov. Bližšie pozri Hrnčárová In HRNČÁROVÁ, N. – MEŠŠOVÁ, B. – SREBALOVÁ, M. – MACKOVÁ, D. *Zákon o azyle. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 100 a nasl.

zástupcu *pred skončením pohovoru* vyjadruje jeho časové ohraničenie, t. j. nie je možné chápať ho ako oprávnenie uplatniteľné kedykoľvek počas trvania pohovoru.

Podľa názoru osôb zastupujúcich žiadateľov o azyl, vo všetkých prípadoch správnych konaní, v ktorých sa rozsah zastúpenia riadi udeľeným plnomocenstvom⁹ na všetky úkony, teda tzv. generálnym plnomocenstvom, prechádzajú na právneho zástupcu oprávnenia účastníka konania v celom rozsahu, okrem uskutočňovania tých úkonov, ktoré môže účastník konania vykonať len osobne. Z toho by teda malo vyplývať, že *predmetné ustanovenie zákona o azyle garantuje právnenému zástupcovi, ešte nad rámec možnosti vyjadrovať sa kedykoľvek počas trvania osobného pohovoru, vyjadriť sa k osobnému pohovoru v jeho závere*. Istým spôsobom by tak malo ísť o záverečnú reč či súhrnné vyjadrenie. Vyjadrenia či námietky už počas osobného pohovoru by sa mali týkať zásadných procesných otázok či pochybení, ktoré sa týkajú individuálnych situácií. Častým javom je napríklad nespokojnosť s kvalitou tlmočenia¹⁰ alebo tiež s tým, že správny orgán nezachytí niektoré tvrdenia žiadateľa do zápisnice. Význam a podstata § 6 ods. 7 zákona o azyle má tak byť v tom, že „pripomenie“ správneho orgánu, aby neopomenul ešte pred skončením osobného pohovoru umožniť právnenému zástupcovi vyjadriť sa. Na podporu tohto tvrdenia sa zmieňuje článok 17. ods. 3 procedurálnej smernice, ktorý pre žiadateľa o azyl zakotvuje rozšírenie oprávnenia účastníka konania vyjadriť sa k obsahu zápisnice z pohovoru a ku identifikovaným rozporom. Tento výklad sa opiera o analógiu s inštitútom oboznámenia sa s podkladmi pred vydaním rozhodnutia¹¹, ktorý ukladá správneho orgánu povinnosť vo fáze, kedy si ustálil všetky podklady pre vydanie rozhodnutia, umožniť účastníkovi konania, aby sa s nimi mohol oboznámiť, vyjadriť sa k nim a navrhnúť ich doplnenie. To však neznamená, že by sa účastník konania nemohol v ktorejkoľvek fáze správneho konania s týmito podkladmi oboznámiť na základe využitia dispozičnej zásady. Na záver je argumentácia podporená článkom 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky¹² (ďalej len „Ústava“), na základe ktorého účastník konania (a jeho právny zástupca) môžu počas konania robiť všetko, čo im zákon neza-

⁹ K zastupovaniu v správnom konaní na základe plnomocenstva pozri § 17 správneho poriadku.

¹⁰ Vzhľadom na osobitný charakter konania o azyle je využitie služieb tlmočníka pri osobnom pohovore pravidelné. Podľa § 6 ods. 4 zákona o azyle správny orgán s prihliadnutím na svoje možnosti zabezpečí pohovor a jeho tlmočenie osobou rovnakého pohlavia, ako je žiadateľ. Správny orgán je tiež povinný zabezpečiť vedenie pohovoru osobou spôsobilou zohľadniť osobné pomery žiadateľa, vrátane jeho pôvodu, pohlavia a veku.

¹¹ Pozri § 33 ods. 2 správneho poriadku.

¹² Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

kazuje, na rozdiel od správneho orgánu, ktorý podľa článku 2 ods. 2 Ústavy môže robiť len to, čo mu zákon povoľuje.

Pre uskutočnenie výkladu o potrebe podporného použitia ustanovení správneho poriadku uvedme niektoré ďalšie *špeciálne ustanovenia zákona o azyle* upravené v jeho § 6 ods. 1 až 6. Sú zamerané na osobitosti osobného pohovoru v konaní o azyle. Ide napríklad o povinnosť povereného zamestnanca správneho orgánu vykonať pohovor so žiadateľom a ak je to potrebné, je možné pohovor opakovať. Zamestnanec správneho orgánu pohovor nevykoná, ak je možné vydať rozhodnutie na základe vstupného pohovoru¹³. Žiadateľ je povinný dostaviť sa na pohovor v mieste a čase, ktoré určí správny orgán v písomnom predvolaní v jazyku, o ktorom odôvodnene predpokladá, že mu žiadateľ rozumie. Pohovor sa vykoná v jazyku, v ktorom sa žiadateľ môže dorozumieť a tak, aby bola zabezpečená jeho primeraná dôvernosť. O vykonanom pohovore *spíše poverený zamestnanec zápisnicu*. Žiadateľ je povinný uviesť pravdivo a úplne všetky skutočnosti súvisiace s jeho žiadosťou o udelenie azylu. Pri pohovore s maloletou osobou poverený zamestnanec prihliada na vek a stupeň rozumovej a vôľovej vyspelosti a pri pohovore s maloletou osobou bez sprievodu¹⁴ je potrebná prítomnosť jeho opatrovníka. Opatrovník musí mať pred vykonaním pohovoru možnosť informovať maloletého bez sprievodu o význame a možných dôsledkoch pohovoru a pripraviť ho naň.

2. Ústne pojednávanie

Zákon o azyle je jedným z mnohých právnych predpisov, ktoré sú v ich procesnoprávnej časti konštruované ako osobitné právne úpravy so subsidiárnym použitím *lex generalis*, teda správneho poriadku. Medzi procesnoprávne ustanovenia, na ktoré sa primerane vzťahuje správny poriadok patrí aj § 6 zákona o azyle¹⁵.

Zo znenia § 6 zákona o azyle výslovne vyplýva povinnosť správneho orgánu zabezpečiť o vykonanom pohovore spísanie zápisnice. K forme a obsahu zápisnice sa podporne použije § 22 správneho poriadku. Okrem tohto procesného inštitútu je potrebné k priebehu osobného pohovoru aplikovať ustanovenie § 21 správneho poriadku,

¹³ Vstupný pohovor upravuje § 4 zákona o azyle.

¹⁴ Maloletým bez sprievodu je maloletá osoba, ktorú na území Slovenskej republiky nesprevádza zákonný zástupca.

¹⁵ K procesnoprávnym ustanoveniam zákona o azyle pozri bližšie Hrnčárová, N. Srebalová, M. In HRNČAROVÁ, N. – MEŠŠOVÁ, B. – SREBALOVÁ, M. – MACKOVÁ, D. *Zákon o azyle. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2 a nasl.

ktorý upravuje ústne pojednávanie a tiež súvisiace zásady správneho konania, resp. jeho základné pravidlá, ktoré upravujú § 3 a 4 ako aj ďalšie ustanovenia správneho poriadku. Treba uviesť, že § 21 správneho poriadku nie je výrazne inštruktívny, viaže však na seba viaceré zásady správneho konania, ktoré sú pre aplikáciu tohto procesného inštitútu mimoriadne významné. Zo znení § 6 zákona o azyle a § 21 správneho poriadku pri ich subsidiárnom vzťahu vyplýva, že sa na osobný pohovor neuplatní § 21 ods. 1 prvá veta správneho poriadku, podľa ktorého je ústne pojednávanie fakultatívne, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Tiež je zrejmé, že sa neuplatní ani § 21 ods. 1 druhá veta správneho poriadku, podľa ktorej sa ústne pojednávanie uskutočňuje spravidla na mieste ohliadky, pretože sa pri osobnom pohovore v konaní o azyle neuskutočňuje ohliadka. Vzhľadom na charakter osobného pohovoru a § 6 ods. 3 zákona o azyle, podľa ktorého je žiadateľ povinný uviesť pravdivo a úplne všetky skutočnosti súvisiace s jeho žiadosťou o udeľenie azylu sa tiež neuplatní § 21 ods. 2 správneho poriadku, podľa ktorého správny orgán prizve na ústne pojednávanie všetkých účastníkov konania a požiada ich, aby uplatnili svoje pripomienky a námety. Zo znenia § 21 správneho poriadku sa subsidiárne v plnom rozsahu uplatní jeho ods. 3 podľa ktorého je ústne pojednávanie neverejné.

Na prvý pohľad tak správny poriadok okrem zásady neverejnosti správneho konania neposkytuje žiadne ďalšie pravidlá pre jeho uskutočňovanie. Nie je to však tak, pretože pri výklade procesnoprávných ustanovení je vždy potrebné mať na zreteli aj ostatné zásady správneho konania. Pri ústnom pojednávaní má správny orgán postupovať v súlade so zásadou oficiality, zásadou materiálnej pravdy, zásadou rýchlosti a hospodárnosti, zásadou aktívnej súčinnosti s účastníkmi konania a tiež so zásadou zbytočného nezaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

Predovšetkým je ústne pojednávanie ovládané zásadou oficiality, keďže prípravu jeho uskutočnenia ako aj plynulý priebeh je povinný zabezpečiť správny orgán. Na realizáciu ústneho pojednávania je potrebná dôkladná príprava. Pre účely azylového konania ide napríklad o písomné predvolanie účastníka konania v jazyku, o ktorom sa predpokladá, že mu žiadateľ rozumie, zabezpečenie tlmočenia v určenom termíne a za podmienok, o ktorých sme sa už zmieňovali pri požiadavkách na osobu tlmočníka v texte uvádzajúcom špeciálne ustanovenia zákona o azyle. Všeobecne je pri príprave na vedenie ústnych pojednávaní potrebné, aby bol zamestnanec správneho orgánu zorientovaný z hľadiska poznania skutkového stavu (predovšetkým na základe informácií z dotazníka z uskutočneného vstupného pohovoru a dokladov žiadateľa a tiež ďalších informácií napr. o krajine pôvodu), podstaty

problému a právnej úpravy vzťahujúcej sa na konkrétne konanie. Pri začatí ústneho pojednávania je správny orgán povinný zistiť, kto je na ňom prítomný a podľa procesného postavenia každého subjektu konania (účastník konania, tlmočník, zástupca, zákonný zástupca, opatrovník) ho vhodným spôsobom a v potrebnom rozsahu poučiť o jeho procesných právach a povinnostiach.¹⁶

Špecifickosť konania o udelenie azylu si vyžaduje, aby správny orgán v procese posudzovania žiadostí o udelenie azylu (a teda už aj pri vedení osobného pohovoru) získal a následne vyhodnotil skutočne veľké množstvo informácií¹⁷. Na základe zásady oficiality a zásady materiálnej pravdy, ku ktorej je správny orgán pri zisťovaní podkladov pre rozhodnutie povinný dospieť je zrejmé, že „riadenie“ jeho priebehu patrí správneho orgánu. Na druhej strane je *nepochybne významná aj zásada úzkej súčinnosti správneho orgánu s účastníkom konania*¹⁸.

Ako teda v praxi postupovať ak právny zástupca dospelého žiadateľa požaduje uviesť čím skôr námietky k priebehu pohovoru už počas neho? Bráni analyzovaná právna úprava zástupcovi žiadateľa reagovať na individuálne situácie, ktoré môžu v priebehu pohovoru nastať? Ak napríklad tlmočník netlmočí v súlade so zákonom alebo neboli zachytené niektoré tvrdenia účastníka konania. Je správny orgán povinný ponechať zástupcovi žiadateľa už počas osobného pohovoru priestor na doplňujúce otázky, ktoré môžu byť zamerané na náležité zistenie skutkového stavu?

Záver

Na zodpovedanie uvedených otázok sme sa zamerali na:

1. subsidiárne použitie ustanovení o ústnom pojednávaní podľa § 21 správneho poriadku a zásad správneho konania vo vzťahu k § 6 zákona o azyle,

---

¹⁶ K postupu pri vedení ústneho pojednávania pozri bližšie napr. Srebalová, M. In SREBALOVÁ, M. a kol.: *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2015, s 374.

¹⁷ Pozri bližšie Hrnčárová, N. Srebalová, M. In HRNČÁROVÁ, N. – MEŠŠOVÁ, B. – SREBALOVÁ, M. – MACKOVÁ, D. *Zákon o azyle. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 239 a nasl.

¹⁸ Podľa § 3 ods. 2 správneho poriadku sú správne orgány povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, tak aby neutrpeli ujmu na svojich právach najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy.

2. príklad využitia iného procesného inštitútu upraveného v správnom poriadku, keďže je obdobne ako osobný pohovor situovaný do určitej fázy správneho konania.

Odpovede nachádzame predovšetkým vo vyváženom uplatnení zásad správneho konania a tiež v znení zákona o azyle. Ako sme už uviedli, § 6 ods. 7 zákona o azyle rozlišuje časové súvislosti pri uskutočňovaní úkonov zástupcu dospelého žiadateľa a opatrovníka maloletého bez sprievodu. Pokiaľ ide o žiadateľa, ktorý nie je maloletý, počas konania nie je výslovne daná možnosť klásť otázky už počas osobného pohovoru. Výslovne je správny orgán povinný umožniť *pred jeho skončením zástupcovi žiadateľa vyjadriť sa k pohovoru*. Ak však ide o maloletého bez sprievodu je správny orgán povinný *umožniť opatrovníkovi položiť otázky alebo uplatniť pripomienky už počas pohovoru*.

Tento výklad opierame aj o procesný inštitút oboznámenia sa s podkladmi pre rozhodnutie podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku. Správny orgán je povinný ho aplikovať vo fáze pred vydaním rozhodnutia, teda v čase, kedy má už správny orgán zhromaždené všetky podklady pre rozhodnutie. Vtedy zasiela výzvu účastníkovi konania, že má možnosť sa s nimi oboznámiť. Počas konania patrí účastníkovi konania (a prípadne aj jeho zástupcovi) právo nazeráť do spisov a tiež právo počas celého konania uvádzať vlastné podklady a dôkazy. Nie je tým ale dané oprávnenie účastníkovi konania, aby mu pri každom novom získanom podklade správny orgán zasielal výzvu o tom, že sa s ním môže prísť oboznámiť.

Uvedený príklad pritom neznamená, že sa právny zástupca nemôže dožadovať uviesť čím skôr niektoré námietky ku priebehu osobného pohovoru prípadne otázky. Je tu možnosť, nie však povinnosť správneho orgánu, aby takéto námietky a otázky zväzil z hľadiska smerovania k náležitému zisteniu skutkového stavu veci, či k odstráneniu chýb a nedostatkov osobného pohovoru. Z výslovného znenia zákona však vyplýva, že ak nebolo právnomu zástupcovi dovolené vyjadriť sa už v priebehu osobného pohovoru, môže sa následne k nezrovnalostiam vrátiť ešte pred skončením pohovoru, v tzv. komplexnom vyjadrení. Všetky vyjadrenia, námietky či otázky (či už sú kladené počas alebo v závere ústneho pojednávania) je správny orgán v každom správnom konaní povinný spísať do zápisnice z osobného pohovoru. Z gramatického a systematického výkladu analyzovaného ustanovenia vyplýva, že obsahom vyjadrenia sa k pohovoru môžu byť nielen pripomienky ale je možné, aby opatrovník kládol žiadateľovi aj otázky.

Zaujímavou praktickou otázkou preto tiež je, či môže opatrovník klásť otázky sám, t. j. „priamo“ alebo je potrebné ich sprostredkova-

nie, napr. na základe spísaných otázok zástupcom ich kladie výlučne zamestnanec správneho orgánu. Na základe poznatkov zo správnych konaní z praxe vyplýva skúsenosť, že vývoj každej z reálnych situácií pri ústnom pojednávaní a ich hodnotenie môže byť rôzne a preto je potrebné posudzovať každú z nich individuálne. Osobitne to platí pri konaní o azyle, kde je udelenie či neudelenie azylu mimoriadne citlivým rozhodnutím. Môžeme predpokladať, že viaceré pripomienky k vedeniu konania či zástupcom žiadateľa kladené otázky, vedú k odstráneniu nedostatkov alebo k zisteniu skutkového stavu veci. Na druhej strane tiež môžu spôsobiť zbytočné predĺženie osobného pohovoru ak napríklad nesmerujú k meritu veci a pod. Preto by malo byť vyváženým riešením založené na *zásade oficiality*. V zákonných medziach patrí správne orgánu oprávnenie aj povinnosť viesť osobný pohovor. Je na jeho správnej úvahe, či v jeho priebehu povolí priame alebo ním sprostredkované kladenie otázok zo strany právneho zástupcu. Pri uplatňovaní *zásady materiálnej pravdy* má totiž byť vedený len požiadavkou úplného a presného zistenia skutočného stavu veci a na tento účel si i zaobstarat' potrebné podklady na rozhodnutie, pričom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania¹⁹. Na dokazovanie môže využiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a rozsah a spôsob zisťovania určuje samotný správny orgán²⁰. Správne orgánu na základe *zásady voľného hodnotenia dôkazov* prislúcha oprávnenie i povinnosť hodnotiť dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý jednotlivo a všetky vo vzájomnej súvislosti²¹. Na základe správnej úvahy musí rozhodnúť, ktoré otázky bude pri rozhodnutí vo veci považovať za relevantné a ktoré nie. Ak však niektoré z otázok právneho zástupcu žiadateľovi nepoloží, musí byť presvedčený o tom, že pre dostatočné zistenie skutkového stavu veci to nie je potrebné. v opačnom prípade sa vystavuje riziku, že jeho rozhodnutie môže byť neskôr nadriadeným správny orgánom resp. správny súdom z dôvodu porušenia povinnosti dostatočne zistiť skutkový stav zrušené. Je preto potrebné aby správny orgán pri každom konaní o azyle starostlivo zvážil, či aplikáciou *zásady úzkej súčinnosti s účastníkom konania*, t.j. napríklad umožnením vznášania pripomienok či námietok, neprispieje ku kvalitnejšiemu a rýchlejšiemu rozhodovaniu.

¹⁹ Bližšie pozri § 32 ods. 1 správneho poriadku.

²⁰ Bližšie pozri § 34 ods. 1 a § 32 ods. 2 správneho poriadku a tiež Hrnčárová, N. Srebalová, M. In. HRNČÁROVÁ, N. – MEŠŠOVÁ, B. – SREBALOVÁ, M. – MACKOVÁ, D. *Zákon o azyle. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 242.

²¹ Bližšie pozri § 34 ods. 5 správneho poriadku.

Použitá literatúra

1. BARICOVÁ, J. – FEČÍK, M. – ŠTEVČEK, M. – FILOVÁ, A. a kol.: *Správny súdny poriadok. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, 1824 s.
2. HRNČÁROVÁ, N. – MEŠŠOVÁ, B. – SREBALOVÁ, M. – MACKOVÁ, D. *Zákon o azyle. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2012, 448 s.
3. SREBALOVÁ, M. a kol.: *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2015, 504 s.
4. VRABKO, M. a kol.: *Správne právo procesné. Všeobecná časť*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, 304 s.

Právne predpisy

1. Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov